

Aglutynację probówkową wykonano z surowicą świńek morskich i zawiesiną antygeny standardowego *Br. abortus bovis* wyprodukowanego przez Zakład Rozpoznawczy Instytutu Wet. w Puławach.

Surowicę rozcieńczano 5% roztworem NaCl. Otrzymane wyniki były identyczne w stosunku do obu przypadków.

Aglutynacja	Wiązanie dopełniacza
1:12,5 +++++	
1:25 +++++	+++++
1:50 +++++	+
1:100 ++	

JAN POPLAWSKI
Rawa Mazowiecka

Spostrzeżenia nad występowaniem i leczeniem pasterelozy bydła w pow. Rawa Mazowiecka, w 1967 r.

W okresie od końca lipca do połowy grudnia 1967 r. zaobserwowano w pow. Rawa Mazowiecka znaczne nasilenie występujących od lat ognisk pasterelozy bydła.

W latach poprzednich stwierdzano na terenie powiatu odpowiednio mniej padnięć oraz ognisk chorobowych pasterelozy bydła i tak np. w r. 1962 — 15 ognisk (14 padnięć), 1963 — 4 (3 padnięcia), 1964 — 6 (6 padnięć), 1965 — (12 padnięć), 1966 — 8 (10 padnięć).

Stosunkowo największą ilość ognisk zanotowano w 1961 r., a mianowicie 28 (w tym 21 padnięć), co pokrywałoby się z obserwacjami Kozakiewicz (1964).

Należy podkreślić, że dane powyższe nie uwzględniają przypadków wyleczonych i w najlepszym przypadku stanowią ca 90% faktycznych padnięć na pasterelozę bydła dorosłego oraz ca 50% bydła młodego. Kazylistyka ognisk ujawnionych w 1967 r. skłania do skierowania uwagi celem ujawnienia przyczyn powstałej epizootii oraz niektórych aspektów terapeutycznych, posiadających istotne znaczenie w praktyce terenowej.

Poza jednym ogniskiem stwierdzonym w kwietniu 1967 r., pozostałe w liczbie 63, zostały zarejestrowane w okresie od 23 lipca do 17 grudnia, z tym, że główne nasilenie ognisk chorobowych wystąpiło we wrześniu, październiku i listopadzie. Liczba wniosków o przyznanie zapomóg za padłe bydło w 1967 r. (31) stanowiła ca 80% w ogólnej ilości wniosków zgłaszanych wojewódzkiemu lekarzowi wet. z terenu woj. łódzkiego.

Rozmieszczenie występowania ognisk na terenie powiatu było nierównomierne, co przedstawia załączona mapka:

Ogółem stwierdzono 64 ogniska w 44 miejscowościach na terenie 14 GRN oraz 2 MRN. Wszystkie ogniska wystąpiły w zagrodach indywidualnych rolników. Zachorowało łącznie 81 zwierząt, z czego leczeniu poddano 72 sztuki. Padło ogółem 39 sztuk bydła, z czego 30 leczonych. Jak wynika z powyższego zestawienia 58,3% zwierząt wyleczono. W leczeniu chorego bydła stosowano w każdym przypadku surowicę „Polisepsin” podskórnie, ew. dożylnie oraz w różnych połączeniach sulfonamidy, a także antybiotyki — oxyterracynę i strepto- lub dihydro-

Wnioski

Stwierdzone dwa przypadki brucelozы zajęcy na 40 badanych tuszek dają w konsekwencji duży wskaźnik procentowy (5%). Wskaźnik ten nie wydaje się jednak miarodajny w skali woj. krakowskiego, gdyż ilość przebadanych sztuk jest za mała aby wyciągnąć istotne wnioski. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że opisane dwa przypadki stwierdzono tylko w powiecie krakowskim.

Piśmiennictwo

1. Chwałibóg J., Gronek W.: *Medycyna Wet.* 19, 398, 1963.
2. Hay J.: *Medycyna Wet.* 16, 577, 1960.
3. Tropiło J., Mól H.: *Medycyna Wet.* 21, 210, 1965.
4. Tropiło J.: *Medycyna Wet.* 23, 422, 1967.
5. Tworek R., Serokowa D.: *Przegląd Epidem.* 4, 369, 1956.

Adres autora: dr Antoni Damm, Kraków, ul. Metalowców 2, Zakład Higieny Weterynaryjnej.

streptomycynę w dawkach ogólnie przyjętych. Poza tym u 35 zwierząt stosowano leki ogólnie działające, głównie z grupy cardiacia i ruminatoria. Zapobiegawczo natomiast uodporniono 173 szt. bydła.

Wyniki leczenia przedstawiono w tabeli 1

Tab. 1 Wyniki leczenia pasterelozy bydła

Rodzaj leków		Leczone zwierząt	Wyleczono zwierząt	Padło zwierząt	% zwierząt wyleczonych
I	Oxyterracyna, Sulfonamid, Polisepsin	9	5	4	55,5
II	Oxyterracyna, Polisepsin, Streptomycyna	24	16	8	66,7
III	Streptomycyna, Polisepsin	17	14	3	82,3

Najlepsze wyniki leczenia (82,3% wyleczeń) otrzymano w grupie III przy stosowaniu streptomycyny i surowicy „Polisepsin”. W obserwacjach własnych pojawienie się pasterelozy bydła w 27 ogniskach można było wiązać przyczynowo z aktualnie występującą w tych gospodarstwach pasterelozą świń. Do rozwlekania zarazy w tych przypadkach przyczynić się może dobijanie sztuk chorych i niekontrolowany handel mięsem. Dotyczy to również cieląt, u których niejednokrotnie gwałtowny przebieg schorzenia utożsamiany jest z innymi przyczynami zejść śmiertelnych. Powstawanie większości ognisk (36 na 64 stwierdzone) przebiegało jednak w niewyjaśnionych okolicznościach, co przemawia za występowaniem innych czynników, także atmosferycznych, na obniżenie odporności ustroju. Wydaje się jednak, że spośród czynników klimatycznych nadmierna wilgotność nie odgrywała w obserwowanych przypadkach większej roli dlatego, że pow. Rawa

Mazowiecka nie należy do rejonów o wysokim nawilgoceniu, a jesień w ub. roku była raczej sucha.

Zbrane spostrzeżenia nad pasterelozą bydła w pow. Rawa Mazowiecka pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

1. Spośród niekorzystnych warunków klimatycznych uważanych za czynnik sprzyjający rozwojowi zarazy, nie zawsze występować musi nadmierne nawilgocenie i oziębienie powietrza.

2. Wczesne zastosowanie leczenia polegającego na podaniu surowicy p/pasterelozie (Polisepsin) oraz antybiotyków, ze streptomycyną na czele, zmniejsza upadki zwierząt do co najmniej 50%.

3. Streptomycyna skutecznie działająca na bakterie pneumotropowe, jest antybiotykiem z wyboru w leczeniu pasterelozy bydła.

Adres autora: lek. wet. Jan Popiawski, Rawa Mazowiecka, ul. Jedności Robotniczej 3.

MARIAN GORCZYŃSKI, RYSZARD DŁUGOSZ

Białystok

Ogniska motylicy wątrobowej w woj. białostockim

Celem pracy było prześledzenie ekstensywności inwazji motylicy wątrobowej u bydła i uzyskanie danych, potrzebnych w praktyce weterynaryjnej.

Jesienią 1966 r. przeprowadzono badania poubojowe 2432 szt. bydła dorosłego w rzeźni białostockiej.

Badanie uwzględniało:

a) ustalenie miejsca pochodzenia bydła na podstawie świadectw i oznakowania kolczykami,

b) wiek badanego bydła,

c) zmiany w wątrobie, obecność przywr w przewodach żółciowych i stopień zmian przewodów żółciowych.

Omówienie wyników badania

Badane bydło pochodziło z 14 powiatów województwa białostockiego (tab. 1). Wiek zwie-

rząt wahał się w granicach od 1 roku do 18 lat. Grupa bydła młodego do 2 lat obejmowała 1792 sztuki (74%), a zwierząt od 2 do 18 lat — 640 sztuk (26%). Ekstensywność inwazji motylicy w grupie bydła młodego, wynosiła średnio 44% przy wahaniach od 31% w powiecie wys.-mazowieckim do 57% w powiecie sokólskim. Ekstensywność inwazji motylicy w grupie bydła starszego, wynosiła średnio 79%, przy wahaniami od 58% w powiecie kolneńskim do 85% w powiecie wysokiem-mazowieckim. W grupie zwierząt młodych zmiany o charakterze przewlekłym w przewodach żółciowych wątroby (*cholangitis chronica hyperplastica*) były rzadkie i wynosiły około 2% ilości przypadków. Przeważały zarażenia świeże (98%), charakteryzujące się obecnością przywr w przewodach, bez wyraźnego odczynu z ich strony. W grupie bydła starszego zarażenia świe-

Tabela 1

lp.	Nazwa powiatu	Liczba badanego bydła		Ekstensywność inwazji w %				Zmiany w wątrobie							
		bydła		w %				Bydło młode				Bydło starsze			
		do 2l	starsze	do 2l		starsze		zmiany świeże		zmiany przewlekłe		zmiany świeże		zmiany przewlekłe	
		szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
1	Augustów	98	28	40	41	22	79	35	90	4	10	5	23	17	77
2	Białystok	229	131	96	42	111	85	93	97	3	3	33	30	78	70
3	Bielsk-Podlaski	60	17	28	47	12	70	28	100	-	-	4	33	8	67
4	Dabrowa-Biał.	91	17	36	39	14	82	36	100	-	-	3	22	11	78
5	Hajnówka	60	22	21	35	18	82	21	100	-	-	6	33	12	67
6	Kolno	132	24	68	51	14	58	65	95	3	5	4	29	10	71
7	Łapy	108	51	49	45	41	80	48	96	1	4	4	10	37	90
8	Łomża	137	32	68	50	27	84	67	98	1	2	5	19	22	81
9	Mońki	314	127	146	47	105	83	145	99	1	1	19	18	86	82
10	Siemiatycze	118	35	48	41	25	71	48	100	-	-	2	8	23	92
11	Sokołka	175	66	99	57	48	73	98	99	1	1	4	9	44	91
12	Suwałki	64	20	29	45	13	65	29	100	-	-	3	23	10	77
13	Wysokie-Maz.	121	40	38	31	34	85	36	90	2	10	4	12	30	88
14	Zambrow	85	30	30	35	23	77	30	100	-	-	1	4	22	96
	RAZEM	1792	640	786	44	507	79	770	98	16	2	97	19	410	81